

Kommunreform och vårdreform från 2005 – 2015 – inte lätt

- **År 2005 kommun- och servicereformen: stora kommuner eller samarbetsformer mellan kommunerna (reg. Vanhanen I och II Parasramlagen: 169/20017)**
- **År 2010: PARAS Ramlagen (268/2010) : kommunerna förpliktades att ordna tjänsterna i enlighet med strukturer som uppfyller kraven på en viss befolkningsunderlag**
- **År 2011: (reg. Katainens regeringsavtal). 8.2.2012: Kommunkarta! mot stora kommuner (70-100)**
- **Kommunstrukturlag: utredningsplikt för kommunsammanslutningarna**
- **År 2014 SOTE-vårdlagspropositionen 2014**

Social- och hälsovårds reformen

- **Regeringen tillsammans med oppositionen hade kommit överens om reformen våren 2014.**
  - Syftet är att skapa en servicestruktur där människor får jämlik, kundorienterad och högklassig social- och hälsovård, hälsoskillnaderna reduceras och hållbarhetsunderskottet minskas
  - Social- och hälsovården integreras helt – helt nytt!
- **5 stora social- och hälsovårdsarealer (samkommuner) skulle ordna social- och hälsovården**
- **19 samkommuner har produktionsansvaret**
- **Dock är det även i fortsättningen kommunernas uppgift att främja hälsa och välfärd i kommunen.**

Päätösvalta

Produktionen av social- och hälsotjänster

- Varje kommun ska höra till en samkommun med produktionsansvar. (högst 19)
- Alternativ frivillig “ansvarig kommun” (vertskommun) i stället för en samkommun

Kommunerna finansierar

- **Kommunerna ansvarar även i fortsättningen för finansieringen av social- och hälsojänsterna.**
- **Finansieringen bygger på**
  - invånarantalet i kommunen
  - samt på åldersstrukturen och sjukfrekvensen.
- Kommunerna har obegränsad skatterätt och rätt till statsandelar

Spänning mellan kommunal självstyrelse och sociala rättigheterna?

- Förslaget till vårdreform för med sig att hälften av kommunens pengar och uppgifter förs över till samkommuner som styrs av personer som invånarna inte kan välja via direkta val.
  - **Och andra sidan: pengarna är invånarnas skattepengar (kommunalskatt och statskatt-statsandel)**
  - **Kommunerna har inte ansvaret mera**
  - **Kommunerna har dock rätt till deltagande**
  - **Invånarna har rätt att bli hördd och delta**

Grundlagen:- hinder för reformer/politisk vilja!!!?

- **Grundlagen 121 §. Kommunal och annan regional självstyrelse**
- Finland är indelat i kommuner, vilkas förvaltning skall grunda sig på **självstyrelse för kommunens invånare**.
- Bestämmelser om de allmänna grunderna för kommunernas förvaltning och om uppgifter som åläggs kommunerna utfärdas genom lag.
- **Kommunerna har beskattningsrätt**. Bestämmelser om grunderna för skattskyldigheten och för hur skatten bestäms samt om de skattskyldigas rättsskydd utfärdas genom lag.
- **Om självstyrelse på större förvaltningsområden än kommuner bestäms genom lag**. Samerna har inom sitt hembygdsområde språklig och kulturell autonomi enligt vad som bestäms i lag.

Grundlagen 19 §:

Rätt till social trygghet

- Alla som inte förmår skaffa sig den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv **har rätt till oundgänglig försörjning och omsorg.**
- Genom lag skall var och en garanteras **rätt att få sin grundläggande försörjning tryggad** vid arbetslöshet, sjukdom, arbetsoförmåga och under ålderdomen samt vid barnafödelse och förlust av en försörjare.
- Det allmänna skall, enligt vad som närmare bestäms genom lag, **tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster samt främja befolkningens hälsa.** Det allmänna skall också stödja familjerna och andra som svarar för omsorgen om barn så att de har möjligheter att trygga barnens välfärd och individuella uppväxt.
- Det allmänna skall främja vars och ens rätt till bostad och möjligheter att själv ordna sitt boende

Grundlagsutskottet GruU 67/2014 rd –RP

324/2014

En omfattande integration och en stärkt bärkraft för aktörerna -
är motiverad (finansernas bärkraft och tryggheten av de sociala grundläggande rättigheterna samt likabehandling).

Problem demokratin och finansieringen:

- de samkommuner som utgör social- och hälsovårdsområden ändå exceptionellt stora.
- de flesta kommunernas och invånarnas möjligheter till inflytande inom social- och hälsovårdsområdet svaga.
- Att finansieringsansvaret förblir hos kommunerna innebär i sin tur att i medeltal lite under hälften av kommunens budget överförs till samkommunens beslutanderätt.

Vilka alternativ finns grundlagsutskottet

- **Stora kommuner** – Nej- kan inte vara tillräckligt stora; till exempel landskap: grundlagen förutsätter att det kan finnas större självstyrelse arealer (landskap)
- **Bara en nivå av samkommuner** och en modifierad finansieringsmodell – kanske men blev inte accepterad i grundlagsutskottet i februari
- **En ny regional nivå –landskap** –Bara en nivå av samkommuner och skatterätt, **grundlagsutskotten** –ja!
- **Statlig modell – grundlagsutskotten** – ja!

Social- och utbildningsutskottet i riksdagen

- En hastig ändring av förslaget 3 veckor före riksdagen skall sluta arbetet
- Modellen ändrades till en en nivå- samkommun, som hade ansvaret för ordnandet och produktionen.
- Ingen skälig tid för kommunerna att bli hörd

- **Grundlagsutskottet: NEJ!!!**
- **Propositionen förföll!**
- **Riksdagsval den 19.4 april**

OLA- nätverket

- <http://www.ola-europe.com/>
- <http://www.ola-europe.com/en/accueil/>

En ny kommunallag

NYTT :EKONOMIN

Program för kommunernas ekonomi

Programmet för kommunernas ekonomi ska innehålla en uppskattning av hur väl finansieringen räcker för att fullgöra kommunens uppgifter (finansieringsprincipen).

Programmet innehåller

-en bedömning av förändringarna i kommunernas verksamhetsmiljö, efterfrågan på tjänster och kommunernas uppgifter samt av den kommunala ekonomins utveckling.

Den kommunala ekonomin bedöms som en helhet, som en del av den offentliga ekonomin och enligt kommungrupp.

Ett underskott i kommunens eller samkommuns balansräkning ska täckas senast inom fyra år. Om inte kan kommunen eller samkommunen bli föremål för ett utvärderingsförfarande

Beviljande av lån eller av borgen eller annan säkerhet 129 §

- **Beviljande av lån eller av borgen eller annan säkerhet**
  - som beviljats av kommunen får inte äventyra kommunens förmåga att svara för sina lagstadgade uppgifter.
  - Får inte bevilja om det föranleder betydande ekonomisk risk. Kommunens intressen ska tillgodoses med tillräckliga motsäkerheter.
- **Bara borgen eller annan säkerhet**
  - Till en sammanslutning som bedriver verksamhet **i ett konkurrensläge på marknaden endast om sammanslutningen hör till kommunkoncernen** eller om det kontrolleras av kommunerna eller av kommunerna och staten tillsammans.
  - Trots ovannämnda kommunen bevilja borgen eller annan säkerhet, om detta hänför sig till främjandet av en uppgift enligt idrottslagen, lagen om kommunernas kulturverksamhet, museilagen (729/1992), teater- och orkesterlagen eller ungdomslagen. (också vissa andra speciallagarna)
  - Kommunen ska dessutom beakta bestämmelserna i artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt

Olika organiseringsmodeller lyftes fram

- **Fullmäktige kan besluta att**
  - 1) till ledamöter i kommunstyrelsen och en nämnd kan väljas endast fullmäktigeledamöter och ersättare i fullmäktige, varvid nämnden kan kallas utskott (***utskottsmodell***),
  - 2) ledamöter i kommunstyrelsen väljs till ordförande för en nämnd eller ett utskott (***ordförandemodell***).

Ordföranden i kommunstyrelsen, kommundirektör och direktörsavtal

- ***Kommunstyrelsens ordförande 40 §.***
- Leder politisk samarbete
- Andra uppgift i förvaltningsstadgan

- Uppgifterna mellan ordföranden och kommundirektören fastställs i förvaltningsstadgan och direktörsavtalen.

- Direktörsavtal (42 §)

Demokrati och påverkan: NYTT

- Kommunalval – till april
- Mandatperioden börjar i juni
- Endast minimiantalet fullmäktigeledamöter i kommuner med olika invånarantal bestäms i lagen
- Beslutet om återkallande av uppdrag gäller alla förtroendevalda i organet som tidigare men därtill **fullmäktige har möjlighet att återkalla uppdraget för presidiet i ett organ.**
- Fullmäktige kan besluta att fullmäktiges ordförande, kommunstyrelsens **ordförande och vice ordförande samt nämndernas ordförande är förtroendevalda på hel- eller deltid.**

Kommuninvånarnas rätt till inflytande

Nytt:

22 § *Möjligheter att delta och påverka : nya modeller*

23 § *Initiativrätt*

-Kommuninvånarna samt sammanslutningar och stiftelser som har verksamhet i kommunen

de som utnyttjar kommunens tjänster

25 § *Kommunal folkomröstning*

Initiativ till en folkomröstning kan tas av minst fyra procent av de kommuninvånare som fyllt 15 år.

26 § *Ungdomsfullmäktige*, 27 § *Äldreråd*, 28 § *Råd för personer med funktionsnedsättning*

29 § *Kommunikation* och 109 § *Tillgång till information i det allmänna datanätet*

Förtroendevalda

Nytt:

- **Oavhängighet och transparens**
- **84 §. Redogörelse för bindningar**
- **97.4 § jävighet**
  - en medlem i styrelsen för en sammanslutning eller stiftelse är jävig då ärenden som gäller sammanslutningen eller stiftelsen behandlas i kommunens organ.

Elektroniska modeller i sammanträden

- Elektronisk sammanträde och elektronisk beslutsförfarande (98 -100 §)
- *Tillgång till information som rör kommunen i det allmänna datanätet (109 §)*
- *Kommunala tillkännagivanden i nätet (108 §)*
- *Delgivning av beslut med en kommunmedlem I nätet (140 §)*
- *Överklagande hos högsta förvaltningsdomstolen, delgivning av förvalningsrättens beslut I nätet.*